

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 212/03-31

Ústavný súd Slovenskej republiky na verejnom zasadnutí senátu 1. júna 2004 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa a zo sudcov Eduarda Báránya a Štefana Ogurčáka prerokoval prijatú sťažnosť Ing. J. H., B., a Ing. J. K., B., zastúpených advokátkou JUDr. E. K., B., vo veci porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Krajského súdu v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 19 Cb 185/00 a takto

r o z h o d o l :

1. Krajský súd v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 19 Cb 185/00 p o r u š i l právo Ing. J. H. a Ing. J. K., aby sa ich vec prerokovala bez zbytočných prietáhov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Krajskému súdu v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 19 Cb 185/00 p r i k a z u j e konať bez zbytočných prietáhov.

3. Ing. J. H. a Ing. J. K. p r i z n á v a primerané finančné zadosťučinenie každému v sume 15 000 Sk (slovom pätnásťtisíc slovenských korún), ktoré je Krajský súd v Žiline povinný im vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Ing. J. H. a Ing. J. K. p r i z n á v a náhradu trov právneho zastúpenia v sume 13 465 Sk (slovom trinásťtisícštyristošesťdesiatpäť slovenských korún), ktoré je Krajský súd v Žiline povinný vyplatiť na účet advokátky JUDr. E. K. do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením z 26. novembra 2003 sp. zn. I. ÚS 212/03 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na konanie sťažnosť Ing. J. H. a Ing. J. K. (ďalej aj „sťažovateľ v 1. rade“ a „sťažovateľ v 2. rade“ alebo „sťažovatelia“), v ktorej namietali porušenie ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Krajského súdu v Žiline (ďalej aj „krajský súd“) vo veci vedenej pod sp. zn. 19 Cb 185/00.

Zo sťažnosti vyplynulo, že sťažovatelia podali 11. apríla 2000 na krajskom súde žalobu o náhradu škody vo výške po 24 591,60 Sk proti obchodnej spoločnosti VÚTCH-CHEMITEX, s. r. o., so sídlom v Žiline (ďalej len „žalovaná“). Konanie je vedené pod sp. zn. 19 Cb 185/00.

Podľa názoru sťažovateľov postupom krajského súdu v uvedenej veci dochádza k zbytočným prietahom v konaní napriek tomu, že jeden zo sťažovateľov ohľadom predmetnej veci vyčerpal aj právne prostriedky nápravy tým, že na prietahy v konaní podal sťažnosť podľa § 17 ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 80/1992 Zb. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky, štátnej správe súdov, vybavovaní sťažností a o voľbách prísediacich (zákon o štátnej správe súdov) v znení neskorších predpisov.

Z uvedených dôvodov sťažovatelia navrhli, aby ústavný súd po prijatí ich sťažnosti na ďalšie konanie vydal tento nález:

„Ústavný súd Slovenskej republiky vyslovuje, že Krajský súd v Žiline v konaní vedenom pod spis. zn. 19 Cb 185/00 porušil svojou nečinnosťou právo navrhovateľa v 1. rade Ing. J. H. a navrhovateľa v 2. rade Ing. J. K. priznané čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov.

Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva navrhovateľovi v 1. rade Ing. J. H. a navrhovateľovi v 2. rade Ing. J. K. z dôvodu pretrvávajúcej právnej neistoty spôsobenej nečinnosťou Krajského súdu v Žiline v konaní vedenom na tomto súde pod sp. zn. 19 Cb 185/00, finančné zadosťučinenie, každému vo výške: =130 000,- Sk ako náhradu nemajetkovej ujmy, ktorú je odporca povinný navrhovateľom zaplatiť do 2 mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky.“

2. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili všetci účastníci konania: krajský súd, zastúpený jeho predsedom JUDr. R. U., listom z 23. februára 2004 sp. zn. Spr 1001/03 a právna zástupkyňa sťažovateľov stanoviskom k uvedenému vyjadreniu krajského súdu z 11. marca 2004.

2. 1. Predseda krajského súdu vo svojom vyjadrení ústavnému súdu oznámil, že trvá na ústnom pojednávaní v danej veci, a v prílohe svojho listu zaslal stanovisko konajúcej predsedníčky senátu JUDr. E. P., ktorá okrem prehľadu jednotlivých úkonov vo veci uviedla nasledovné relevantné skutočnosti:

„Dôvodom pridelenia predmetnej obchodnoprávnej veci senátu 8 Co, ktorý je podľa rozvrhu práce určený prejednať a rozhodovať občianskoprávne veci bolo vylúčenie sudcov obchodného úseku JUDr. M. D., JUDr. I. R. a JUDr. A. P. z prejednávania a rozhodovania vecí pre ich pomer k navrhovateľovi v rade I), ktorý proti nim podal žalobu o ochranu osobnosti. Pretože obchodné veci som na krajskom súde neprejednávala a predmetná vec súvisela aj s inými vecami tých istých účastníkov, štúdium spisu a právnych noriem vyžadoval dlhší čas. K tomu sa však významne pridružila skutočnosť, že v čase pridelenia veci senátu 8 Co už prebiehal na Okresnom súde Bratislava III súdny spor o ochranu osobnosti. Dôvodom tohto sporu boli skutočnosti vzniknuté práve v obchodných veciach, ktoré prejednávali uvedení sudcovia a ktoré boli následne pridelené do senátu 8 Co (celkom 12 vecí), v ktorých som bola určená za predsedníčku (5 vecí) a za členku senátu (7 vecí).

Všetky veci, ktoré boli pridelené do senátu 8 Co, boli predkladané Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na rozhodnutie o vylúčení potom, čo predseda súdu žiadostiam o vylúčenie nevyhovel. O týchto žiadostiach rozhodovali viaceré senáty Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a ich názor bol rozdielny ohľadne postupu pri aplikácii ustanovenia § 15 ods. 1 O. s. p. Preto som považovala za náležité a správne vyčkať na rozhodnutia vo všetkých veciach.

Môj postup vo veci považujem za adekvátny okolnostiam tohto konkrétneho prípadu aj v spojení s obdobnými okolnosťami v ďalších veciach tých istých účastníkov (okrem predmetnej veci sp. zn. 19 Cb 185/00 som bola určená za predsedníčku vo veciach sp. zn. 19 Cb 858/98, 19 Cb 266/99, 19 Cb 184/00, 19 Cb 378/98 a za členku senátu vo veciach sp. zn. 19 Cb 101/00, 19 Cb 578/00, 19 Cb 219/01, 19 Cb 554/00, 19 Cb 175/00, 19 Cb 203/00, 19 Cb 220/01), ktoré spolu súvisia. Ovplyvnený bol najmä neukončeným prebiehajúcim sporom o ochranu osobnosti, v ktorom žaloba smerovala voči kolegom a priateľom a mala základ práve v sporoch, ktoré mi boli pridelené ako aj mojím presvedčením, že za takýchto okolností nemôžem, až do definitívneho vyriešenia sporu vec nezaujato a nestranne prejednať a rozhodnúť. V tomto presvedčení ma utvrdzovalo nejednotné rozhodovanie a postup Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pri aplikácii ustanovenia § 15 ods. 1 O. s. p., v dôsledku ktorého ešte dosiaľ nie je rozhodnutá jedna z vecí (sp. zn. 19 Cb 858/99) a navyše vo veci sp. zn. 19 Cb 219/01 pri existencii úplne zhodných skutočností uvádzaných senátom, jedna z členiek bola z prejednávania a rozhodovania vylúčená a ostatné nie. V prípade iného postupu podľa môjho presvedčenia, nebola by z mojej strany zachovaná zásada, že vec má prejednať a rozhodnúť nezaujaty sudca.“

2. 2. Právna zástupkyňa sťažovateľov vo svojom stanovisku k uvedenému vyjadreniu predsedu krajského súdu uviedla, že:

«Tak ako vyplýva z podanej sťažnosti, navrhovatelia podali na Krajský súd v Žiline žalobu dňa 11. 4. 2000. Krajský súd v Žiline pre namietnutie zaujatosti sudcov príslušného senátu JUDr. D., JUDr. P. a Mgr. R. obdržal uznesenie Najvyššieho súdu SR Ndob 700/2000 dňa 21. 9. 2000, ktorým vyslovil, že uvedení sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania predmetnej veci.

Ďalší úkon smerujúci k účastníkom konania Krajský súd v Žiline vykonal až dňa 10. 9. 2001, kedy vyzval navrhovateľov na doplatenie súdneho poplatku, čiže takmer rok potom, čo obdržal uznesenie NS SR Ndob 700/2000 zo dňa 31. 7. 2000.

K prietiahom v konaní z dôvodu zapožičania predmetného spisu z titulu podanej žaloby na ochranu osobnosti sa nemôžeme vyjadriť, nakoľko o tomto rozhodol Okresný súd Bratislava.

Ďalšie prietahy v konaní spôsobili namietnutie zaujatosti senátu v zložení JUDr. P., JUDr. K. (JUDr. K.), JUDr. R., o ktorej rozhodol NS SR dňa 18. 8. 2003 uznesením Ndob 378/03 a nevyhlásil tento senát z prejednávania a rozhodovania veci.

Sťažovatelia sa nemôžu stotožniť s názorom JUDr. P., že pre ovplyvnenosť s neukončeným sporom o ochranu osobnosti, v ktorom žaloba smerovala voči kolegom a priateľom a mala základ aj v sporoch, ktoré mal prerokovať senát JUDr. P., nemohla predmetné veci nezaujato a nestranné rozhodnúť.

Názor sťažovateľov podporuje aj Z. č. 385/2000 Zb. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý vo viacerých smeroch novým spôsobom upravil postavenie sudcov. Okrem iného z ustanovenia § 2 ods. 2 vyplýva, že sudca je pri výkone svojej funkcie nezávislý a zákony a iné všeobecne záväzné právne predpisy vykladá podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia, rozhoduje nestranné, spravodlivo, bez zbytočných prietahov a len na základe skutočností zistených zákonom.

Zo sudcovskej funkcie preto vyplýva pre sudcu povinnosť, vec, v ktorej je zákonným sudcom, prejednať a rozhodnúť. Tejto povinnosti sa sudca nemôže vzdať tým, že sa vo veci cíti byť zaujatý, aj keď účastníkov konania nepozná a dôvod, prečo nemôže vec nezaujato prejednať a rozhodnúť vyplýva zo skutočností, že jeden zo žalobcov podal voči iným sudcom súdu žalobu o ochranu osobnosti, čo vzhľadom na kolegiálny a priateľský vzťah považuje za prekážku, ktorá nedovoľuje vec nezaujato prejednať a rozhodnúť.

Predmetom žalobného návrhu navrhovateľov je náhrada škody a teda so žalobou žalobcu Ing. J. H. o ochranu osobnosti nemá žiadnu súvislosť, bez ohľadu na skutočnosť, že o nej rozhodol iný súd.

Na základe vyššie uvedeného považujeme predmetné vyjadrenie JUDr. E. P. v danej veci za „subjektívne zdôvodnenie prečo v danej veci nemohla konať a rozhodnúť“ a taktiež

snahu rozložiť zodpovednosť za vzniknuté prieťahy v konaní na subjekty „štát“, „súd“ a „sudca“.»

Na verejnom ústnom pojednávaní 1. júna 2004, ktoré sa konalo za účasti právnej zástupkyne sťažovateľov a predsedu Krajského súdu v Žiline, obaja zástupcovia účastníkov konania pred ústavným súdom konštatovali, že sa v podstate pridržiavajú svojich písomných stanovísk, ktoré zaujali k danej veci. Právna zástupkyňa sťažovateľov si uplatnila aj trovy právneho zastúpenia za tri úkony právnej služby vrátane zastúpenia pri tomto pojednávaní a navrhla priznať sťažovateľom trovy právneho zastúpenia podľa vyčíslenia pripojeného k svojmu písomnému stanovisku z 11. marca 2004. Predseda krajského súdu poukázal na to, že v danom prípade nemožno opomenúť, že môže ísť o konflikt dvoch základných práv, a to práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov na jednej strane a na strane druhej práva na nezávislého sudcu, a už aj preto bolo potrebné čakať na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorý rozhodoval o predpojatosti konajúcich sudcov.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z písomných vyjadrení účastníkov konania a ich vyjadrení na ústnom pojednávaní, ako aj z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania vedeného na krajskom súde pod sp. zn. 19 Cb 185/00:

Dňa 14. apríla 2000 podali sťažovatelia na krajskom súde žalobný návrh na náhradu škody každému z nich vo výške 24 591,60 Sk s prísl. proti žalovanej.

Dňa 18. apríla 2000 bolo záznamom v spise konštatované, že (podľa zoznamu vyhlásených konkurzov nachádzajúceho sa na krajskom súde) na účastníkov konania *„nebol vyhlásený konkurz ku dňu 14. 4. 2000.“*

Dňa 20. júna 2000 bol spis predložený podľa § 16 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), aby rozhodol o vylúčení sudcov z prejednávania a rozhodovania uvedenej veci, o ktoré požiadala konajúca predsedníčka senátu JUDr. M. D. a členovia tohto senátu JUDr. M. P. a Mgr. I. R., pretože podľa nich sťažovateľ v 1. rade: *„v sporových konaniach napáda postup*

súdu, sťažuje sa na sudcov, arogantne vystupuje na pojednávaní ktoré vedú. Arogancia tohto účastníka už prekročila únosnú mieru a uvedení sudcovia si vytvorili taký vzťah, pre ktorý nie sú schopní vec objektívne prejednať a rozhodnúť.“

Dňa 31. júla 2000 najvyšší súd uznesením č. k. Ndob 700/2000-10 rozhodol, že predsedníčka a členovia senátu krajského súdu 19 Cb, ktorému bola vec sťažovateľov pôvodne pridelená, sú „*vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci sp. zn. 19 Cb 185/00*“.

Dňa 21. septembra 2000 bol spis vrátený krajskému súdu.

Dňa 24. októbra 2000 predseda krajského súdu JUDr. R. U. dal pokyn kancelárii krajského súdu, aby vec (po vylúčení sudcov senátu 19 Cb tohto súdu) bola predložená najvyššiemu súdu na rozhodnutie podľa § 12 ods. 2 OSP.

Dňa 17. novembra 2000 bol najvyššiemu súdu doručený spis krajského súdu sp. zn. 19 Cb 185/00 za účelom rozhodnutia o prikázaní veci z dôvodu vhodnosti inému krajskému súdu.

Dňa 6. decembra 2000 bol krajskému súdu vrátený uvedený spis bez rozhodnutia podľa § 12 ods. 2 OSP s odôvodnením, že „*predmetný návrh v zmysle jeho dôvodov nie je možné považovať za návrh podľa § 12 ods. 2 O. s. p. Z týchto dôvodov by bolo možné postupovať iba podľa § 12 ods. 1 O. s. p., čo však v danom prípade nie je splnené. Súčasne upozorňujem, že prikázanie inému súdu z dôvodu vhodnosti a to i v prípade takého návrhu daného súdom predpokladá i vyjadrenie účastníkov konania k takémuto návrhu.*“

Dňa 9. januára 2001 predseda krajského súdu písomne vyzval sťažovateľa v 1. rade, aby sa vyjadril k prikázaniu predmetnej veci z dôvodu vhodnosti inému krajskému súdu, konkrétne aby zaujal stanovisko aj k tomu, ktorému súdu má byť prípadne vec delegovaná.

Dňa 17. januára 2001 na uvedenú výzvu krajského súdu sťažovateľ v 1. rade navrhol vec delegovať Krajskému súdu v Bratislave.

Dňa 31. januára 2001 sťažovateľ v 2. rade taktiež zaujal stanovisko k prikázaniu veci inému súdu a navrhol vec delegovať taktiež Krajskému súdu v Bratislave.

Dňa 5. februára 2001 bol najvyššiemu súdu opätovne doručený predmetný spis za účelom rozhodnutia o prikázaní veci z dôvodu vhodnosti inému krajskému súdu spolu s vyjadrením stanovísk účastníkov konania k takémuto postupu.

Dňa 16. mája 2001 najvyšší súd uznesením sp. zn. Ndob 94/2001 rozhodol, že návrhu krajského súdu na prikázanie veci nevyhovuje.

Dňa 18. júna 2001 bol spis vrátený krajskému súdu. V ten istý deň predseda krajského súdu opatrením určil za predsedníčku senátu v dotknutej veci JUDr. E. P. a za členov senátu JUDr. T. R. a JUDr. J. K.

Dňa 7. augusta 2001 sťažovatelia doručili súdu „*návrh na zmenu výšky škody*“, (každému z nich vo výške 40 986 Sk s prísl.).

Dňa 28. augusta 2001 si Okresný súd Bratislava III zapožičal od krajského súdu okrem iných aj predmetný spis sp. zn. 19 Cb 185/00 v súvislosti so žalobným návrhom sťažovateľa v 1. rade na ochranu osobnosti proti JUDr. M. D. a spol.

Dňa 10. septembra 2001 krajský súd vyzval sťažovateľov, aby doplatili rozdiel na súdnom poplatku, ktorý vznikol zmenou výšky uplatnenej náhrady škody (sťažovateľ v 1. rade tejto výzve vyhovel 30. októbra 2001)

Dňa 17. októbra 2001 bol Okresnému súdu Bratislava III zapožičaný spis krajského súdu sp. zn. 19 Cb 185/00.

Dňa 24. apríla 2003 bol krajskému súdu vrátený uvedený spis z Okresného súdu Bratislava III.

Dňa 3. júna 2003 predsedníčka senátu JUDr. E. P. a členky senátu JUDr. O. B. a JUDr. T. R. predložili vec v zmysle § 15 ods. 1 OSP predsedovi krajského súdu.

Dňa 13. júna 2003 predseda krajského súdu zaznamenal do spisu nasledovný záznam: „*Oprávnenie predsedu súdu v zmysle § 15 ods. 1 O. s. p. za súčasného stavu prejednávanej veci nemienim využiť.*“

Dňa 17. júla 2003 bol spis doručený najvyššiemu súdu na rozhodnutie o vylúčení sudcov krajského súdu z prejednávania a rozhodnutia veci.

Dňa 18. augusta 2003 najvyšší súd uznesením č. k. Ndob 378/03-49 rozhodol, že predsedníčka senátu JUDr. E. P. a členky senátu J. K. a JUDr. T. R. nie sú vylúčené z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na krajskom súde pod sp. zn. 19 Cb 185/00. Krajskému súdu bol spis vrátený 13. októbra 2003.

Dňa 15. októbra 2003 predsedníčka senátu JUDr. E. P. požiadala predsedu krajského súdu, aby bol určený ďalší člen senátu na prejednanie a rozhodovanie danej veci, pretože: „*Pôvodne určená členka senátu JUDr. J. K. je na materskej dovolenke. Sudcovia*

obchodného senátu, ktorý je naším zastupujúcim senátom podľa rozvrhu práce, boli z prejednávania a rozhodovania veci vylúčení.“

Dňa 29. októbra 2003 predseda krajského súdu konštatoval, že nie je dôvod na určovanie „iného“ člena senátu na prejednávanie a rozhodovanie predmetnej veci vzhľadom na to, že JUDr. J. K. (predtým K.) sa z materskej dovolenky vráti 1. novembra 2003.

Dňa 29. októbra 2003 bol spis zapožičaný ústavnému súdu, ktorý ho krajskému súdu vrátil 18. novembra 2003.

Dňa 12. decembra 2003 súd vyzval sťažovateľov na doplatenie súdneho poplatku (sťažovatelia výzve vyhovelí 15. a 20. januára 2004).

Dňa 27. februára 2003 predsedníčka senátu dala pokyn vyhotoviť zoznam všetkých sudcov krajského súdu s tým, aby sa vyjadrili, či sa cítia byť zaujatí vzhľadom na uvedené prebiehajúce konanie na Okresnom súde Bratislava III.

Dňa 18. marca 2004 bol spis predložený najvyššiemu súdu na rozhodnutie o námietke predpojatosti.

Dňa 1. apríla 2004 bol spis vrátený krajskému súdu bez rozhodnutia vzhľadom na nedostatočné vyjadrenie dvoch sudcov krajského súdu, ktorí síce uviedli, že sú predpojatí, ale podľa najvyššieho súdu neuviedli dôvody svojej predpojatosti.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal (...).

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov (...).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitost' veci, správanie účastníka konania a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 19 Cb 185/00 o zaplatenie 40 986 Sk s prísl. každému zo sťažovateľov z titulu náhrady škody došlo k porušeniu ich práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, dĺžka tohto občianskoprávneho konania, ktoré trvá viac než štyri roky, podľa názoru ústavného súdu nebola závislá od zložitosti veci. Napokon ani krajský súd vo svojom vyjadrení nepoukázal na skutkovú alebo právnu zložitost' veci.

2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľov v preskúmvanej veci, ústavný súd nezistil takú závažnú okolnost', ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na ich ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní k zbytočným priet'ahom, teda doterajšia dĺžka napadnutého konania nebola vyvolaná správaním sťažovateľov. Skutočnosť, že na Okresnom súde Bratislava III prebieha

spor sťažovateľa v 1. rade o ochranu osobnosti „voči kolegom a priateľom“ konajúcich členov senátu v danej veci, nekvalifikuje ústavný súd samu osebe ako skutočnosť, ktorá spôsobila zbytočné prietahy v konaní. Podľa právneho názoru ústavného súdu využitie možností daných sťažovateľom procesnými predpismi (napr. OSP), ale aj hmotnoprávnymi predpismi (napr. Občianskym zákonníkom) na uplatňovanie a presadzovanie ich práva v súdnom konaní môže síce spôsobiť predĺženie priebehu konania, nemožno ho však kvalifikovať ako postup, ktorého dôsledkom sú zbytočné prietahy (mutatis mutandis I. ÚS 201/03).

3. Pokiaľ ide o posúdenie tretieho kritéria, teda postupu krajského súdu v preskúmvanej veci, ústavný súd konštatuje, že krajský súd nepreukázal vo veci relevantnú procesnú činnosť predovšetkým v období od 24. októbra 2000 (keď predseda krajského súdu rozhodol o predložení veci najvyššiemu súdu za účelom rozhodnutia o prikázaní veci z dôvodu vhodnosti inému krajskému súdu) do 18. júna 2001 (keď bol spis vrátený najvyšším súdom, ktorý rozhodol, že návrhu krajského súdu na prikázanie veci nevyhovuje). Toto obdobie neefektívnej činnosti však ústavný súd nepripočítal na vrub krajského súdu, pretože k „neúspešnému“ návrhu na prikázanie veci z dôvodu vhodnosti inému krajskému súdu sa „pripojili“ aj sťažovatelia, a teda tiež prispeli k predĺženiu konania z uvedeného dôvodu.

Krajský súd bol v danej veci nečinný od 17. októbra 2001 (keď bol spis zapožičaný Okresnému súdu Bratislava III) do 24. apríla 2003 (keď bol spis z uvedeného súdu krajskému súdu vrátený) a krajský súd nekonal plynulo a efektívne ani od 3. júna 2003 do 29. októbra 2003, pretože vo veci nevykonal prakticky žiadny úkon smerujúci k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovatelia ako žalobcovia vo veci náhrady škody počas súdneho konania nachádzajú, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy (pozri napr. I. ÚS 41/02). K prietahom pritom nedošlo v dôsledku zložitosti veci ani správania účastníkov, ale výlučne v dôsledku postupu súdu. Argumentáciu, podľa ktorej krajský súd v prvom prípade nekonal z dôvodu zapožičania spisu inému súdu, nebolo možné akceptovať. Z tohto dôvodu bolo možné len dočasne ospravedlniť vzniknuté prietahy, a to len v tom prípade, ak sa za tým účelom prijali včas adekvátne opatrenia. Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali

príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, a tým vykonanie spravodlivosti v primeranej lehote. Z vyjadrenia predsedu krajského súdu a ani zo súdneho spisu nevyplýva prijatie účinných opatrení (pozri napr. I. ÚS 156/02). Inými slovami, krajský súd počas poldruha roka ani raz neurogoval vrátenie predmetného spisu, aby mohol plynulo pokračovať v konaní. Okrem toho z uvedenej doby sa dajú akceptovať maximálne tri mesiace, ktoré možno považovať za súčinnosť krajského súdu vo vzťahu ku konaniu Okresného súdu Bratislava III o ochrane osobnosti. Pokiaľ táto doba Okresnému súdu Bratislava III nestačila a spis potreboval aj naďalej, mohol si z neho vyhotoviť fotokópie a originál vrátiť krajskému súdu, aby tento mohol pokračovať v súlade s čl. 48 ods. 2 ústavy. Podľa názoru ústavného súdu dobu pätnástich mesiacov preto treba považovať za zbytočný priet'ah v konaní (pozri III. ÚS 252/03).

Vzhľadom na všetky uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie práva sťažovateľov na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 1.

4. V nadväznosti na tento výrok a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľom ústavný súd vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 2 prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných priet'ahov.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie ako náhradu nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch.

Sťažovatelia požadovali priznať aj primerané finančné zadosťučinenie každému z nich vo výške 130 000 Sk „z dôvodu pretrvávajúcej právnej neistoty spôsobenej nečinnosťou Krajského súdu v Žiline“.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľov. Ústavný súd preto uznal

za odôvodnené priznať im aj finančné zadost'učinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv s'ťažovateľov, ako aj na povahu veci považuje za primerané vo výške po 15 000 Sk.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť s'ťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 3.

6. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Úspešným s'ťažovateľom vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátkou. Advokátka, napriek tomu, že vykonala štyri úkony právnych služieb, uplatnila si náhradu za tri úkony z nich, a to prevzatie a prípravu zastúpenia a písomné podanie s'ťažnosti z 1. augusta 2003, zastúpenie na ústnom pojednávaní 1. júna 2004 (prvé 2 uplatnené úkony teda vykonala v roku 2003 a ďalší uplatnený úkon v roku 2004). Odmena určená podľa § 13 ods. 8 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška“) z výpočtového základu (§ 1 ods. 2 vyhlášky) 12 811 Sk vo výške 1/3 predstavuje 4 270 Sk za jeden úkon v roku 2003 a 4 540 Sk v roku 2004 (výpočtový základ 13 602 Sk). Celkové trovy za tri úkony predstavujú sumu 8 540 Sk v roku 2003 a sumu 4 540 Sk v roku 2004. Spolu predstavuje táto náhrada trov pre jedného s'ťažovateľa sumu 13 080 Sk. Základná sadzba tarifnej odmeny bola však znížená o 20 %, pretože išlo o spoločné úkony pri zastupovaní „dvoch alebo viacerých osôb“, t. j. na sumu 10 464 Sk (§ 17 ods. 2 vyhlášky). Spolu s režijným paušálom ku každému úkonu (2x128 Sk v roku 2003

a 1x 136 Sk v roku 2004 v zmysle § 19 ods. 3 vyhlášky) v prípade oboch sťažovateľov tvorí táto náhrada trov (po zaokrúhlení podľa § 25 vyhlášky) sumu 21 720 Sk.

Vzhľadom na to, že sťažovatelia si prostredníctvom svojej právnej zástupkyne uplatnili náhradu trov právneho zastúpenia za tri úkony právnej služby vrátane zastupovania pri ústnom pojednávaní a tieto trovy vyčíslili v sume 13 465 Sk, ústavný súd - keďže to nie je v rozpore s platnými súvisiacimi predpismi - im priznal náhradu trov právneho zastúpenia v požadovanej výške, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 4.

7. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. júna 2004